

1980, 29. května – Sdělení VONS č. 180 „Případ Václava Umlaufa“ o rozsudku Okresního soudu v Mostě odsuzujícím Václava Umlaufa pro trestný čin pobuřování a pokus o trestný čin poškozování zájmů republiky v cizině k nepodmíněnému trestu odnětí svobody.

19. března 1980 zadržela StB dělníka mosteckých dolů Václava Umlaufa, nar. 21. 2. 1960. Souběžně provedla v jeho bydlišti (Meziboří 435 15, Hornická 360/4) a v bytě rodičů (Luhačovice, Družstevní 187) domovní prohlídky, při nichž zabavila v zahraničí vydávanou literaturu s náboženskou tematikou a malé množství strojopisů.¹ Paralelně zahájila policie proti V. Umlaufovi trestní stíhání pro podezření z trestných činů dle § 100 (pobuřování) a 112 (poškození zájmů republiky v zahraničí²) tr. z. a V. Umlauf byl vzat do vazby v litoměřické věznici.³

23. 5. 1980 proběhlo před senátem Okresního soudu v Mostě hlavní líčení v jeho věci. Obžaloba vinila V. Umlaufa z uvedených trestných činů.

Skutkovou podstatu trestného činu pobuřování měl V. Umlauf údajně naplnit tím, že se na pracovišti kriticky vyjádřil o nedosta- tečné a zastaralé mechanizaci⁴ a také tím, že v rozmluvě se spo- lupracovnicí odsoudil vpád sovětských vojsk do Afghánistánu. Krom toho údajně rozšiřoval blíže neurčenou tiskovinu „proti- státního charakteru“.

Skutkovou podstatu trestného činu dle § 112 tr. z. měl V. Umlauf naplnit tím, že odeslal svému příteli- knězi do Velké Británie sou- kromý dopis, v němž uváděl, že odsouzení 6 členů VONSu v říjno- věm procesu v Praze bylo nezákonné, protože jejich činnost byla zcela ústavní a protože to jsou počestní lidé.⁵

V odpoledním pokračování hlavního líčení soud vynesl rozsudek, jímž uznal V. Umlaufa vinným v plném rozsahu obžaloby a odsoudil ho k trestu odnětí svobody v trvání 3 let do I. nápravné výchovné skupiny. Tedy k výši trestu, která je v tomto případě horní hranicí sazby. K rozsudku se obžalovaný ani obhajoba nevy- jádřili a ponechali si zákonnou lhůtu k odvolání.⁶

Václav Umlauf, věřící katolík z Moravy, který se připravoval ke studiu teologie, patří k lidem, které se moc brutálním a v daném případě až absurdním postihem snaží odstrašit od snah po zaujetí nezávislého stanoviska k životu.⁷

Informace o Chartě 77, r. 3, 1980, č. 8, s. 5–6.

POZNÁMKY

¹ Domovní prohlídky byly v místě přechodného bydliště Václava Umlaufa v ubytovně v Meziboří, okr. Most, i v místě jeho trvalého bydliště v Luhačovicích nařízeny vyšetřovatelem oddělení vyšetřování VB Okresní správy SNB Most por. Jiřím Žejdlem 18. 3. 1980. Téhož dne proběhla prohlídka v ubytovně, v Luhačovicích pak o den později 19. 3. 1980. Umlauf byl zadržán 18. 3. 1980, den nato vydal okresní prokurátor v Mostě JUDr. Miroslav Wohanka příkaz k jeho vzetí do vazby v litoměřické věznici. OS v Mostě, soudní spis k případu Václava Umlaufa (spis. zn. 1 T 178/80) uložený jako příloha k rehabilitačnímu spisu, spis. zn. 4 Rt 644/90.

² Správně poškozování zájmů republiky v cizině.

³ Proti Umlaufovi bylo zahájeno trestní stíhání vyšetřovatelem oddělení vyšetřování VB Okresní správy SNB Most por. Jiřím Žejdlem dne 18. 3. 1980 pro trestný čin pobuřování podle § 100 odst. 1 písm. a) tr. zák. V usnesení bylo uvedeno, že „na základě zjištěných skutečností je dostatečně odůvodněn závěr, že [Umlauf] od měsíce září 1979 dosud projevy vyvolávajícími nepřátelskou náladu vůči státnímu zřízení a společenskému řádu republiky pobuřoval spolupracovníky na dole Vítězný únor v Záluží, okr. Most“. Podle výpovědi spolupracovníků měl Umlauf „pobuřovat svými výroky o útisku v našem státě, potírání svobody projevu a strachu lidí ze státního aparátu“. O tomto faktu měla svědčit skutečnost, že do zaměstnání přinesl jedenáct „protistátních“ tiskovin vydaných v letech 1968–1978 a také to, že údajně svými výroky odrazoval jednoho pracovníka od plnění pracovních úkolů, aby dosáhl vybavení závodu moderní důlní technikou.

Usnesením vyšetřovatele oddělení vyšetřování VB Okresní správy SNB Most por. Jiřího Žejdla z 21. 4. 1980 bylo Umlaufovo trestní stíhání rozšířeno též o pokus trestného činu poškozování zájmů republiky v cizině podle § 8 odst. 1 k § 112 trestního zákona. Toho se měl dopustit tím, že v zimních měsících roku 1979 napsal dopis svému příteli Karlu Bartoškovici do Londýna, v němž „sděluje, že se zúčastnil schůzky členů Výboru pro ochranu nezákonně [sic] stíhaných a zde se setkal s lidmi, kteří byli vězněni, a nikdo v ČSSR neví proč. Uvádí zde, že je to osud poctivých lidí, žijících v diktatuře

a bojujících za spravedlnost.“ OS v Mostě, soudní spis k případu Václava Umlaufa (spis. zn. 1 T 178/80) uložený jako příloha k rehabilitačnímu spisu, spis. zn. 4 Rt 644/90.

⁴ Václavu Umlaufovi bylo kladeno za vinu, že na svém pracovišti pronesl k několika svým spolupracovníkům větu tohoto významu: „*Kdybyste tak nedřeli, museli by vám dát lepší mechanizaci.*“ Důl, na němž Umlauf pracoval, se měl přitom do dvou let rušit a jeho mechanizace byla zcela nedostatečná. MEDEK, Ivan: Jména některých soudců, *Hlasy Čechů a Slováků v Austrálii* 1, 1980, č. 11 (19. 8.), s. 5. V tomto článku Ivan Medek upozorňuje na předsedu Okresního soudu v Mostě Drahoslava Matěchu, který předsedal soudnímu jednání s V. Umlaufem a již předtím se dosti nekorektně projevoval v jiných případech.

⁵ V soudním spisu je uložen anglicky psaný koncept dopisu Umlaufa Bartošikovi (na jeho jméno posílal Umlauf dopisy svému strýci, dominikánskému knězi Zdislavu Umlaufovi, viz rozhovor Jaroslava Pažouta s Václavem Umlaufem, 12. 4. 2014), který byl zajištěn při domovní prohlídce, a jeho úřední český překlad. „*Jistě jsi slyšel o zatčení deseti členů VONS. Celý svět mluví o této příhodě. Sešel jsem se s členy VONS v Praze před 14 dny. Byl to velmi zajímavý rozhovor. Osm lidí sedělo v místnosti a šest z nich bylo zatčeno. Jakmile pojedou přes Prahu, setkám se s nimi znovu. V Československu téměř nikdo neví, proč byli zavřeni. Práce propagandy byla skvělá. Čestní lidé jsou tupeni a špehováni. Ale to je osud všech čestných lidí, kteří žijí v diktatuře a zápasí o spravedlnost. Každý z nich je optimista a věří, že situace se zlepší. Totéž věřím já. Vy jste na západě lépe informováni než my v Československu. Je možná, že protesty vlády Západní Evropy donutí naši vládu, aby zmírnila trest (rozsudek). Nic takového se však zatím nestalo.*“ OS v Mostě, soudní spis k případu Václava Umlaufa (spis. zn. 1 T 178/80) uložený jako příloha k rehabilitačnímu spisu, spis. zn. 4 Rt 644/90.

K procesu se členy VONS u Městského soudu v Praze viz sdělení VONS č. 144, dokument č. 145. K trestnímu stíhání a odsouzení členů VONS v případě Petra Uhla a spol. viz mimořádné sdělení VONS ze 30. 5. 1979, dokument č. 114, sdělení VONS č. 115, 118, 128, 129, 137, 141, 142, 143, 153, 156, 158, 205 a 376, dokumenty č. 116, 119, 129, 130, 138, 142, 143, 144, 154, 157, 159, 206 a 379, a dokumenty č. 1143, 1152, 1153, 1163 a 1164.

⁶ Senát Okresního soudu v Mostě složený z předsedy promováného právníka Drahoslava Matěchy a soudců Vladimíra Sládečka a Ladislava Bulíčka odsoudil Václava Umlaufa pro trestný čin pobuřování a pokus trestného činu poškozování zájmů republiky v cizině k úhrnnému nepodmíněnému trestu odnětí svobody v trvání tří let a k propadnutí některých písemností zabavených při domovních prohlídkách. Proti rozsudku podal Umlauf 3. 6. 1980 odvolání, které se svým novým obhájcem JUDr. Milanem Hulíkem podrobně zdůvodnil 16. 6. 1980.

Senát Krajského soudu v Ústí nad Labem složený z předsedy JUDr. Jiřího Malíka a soudců Zdeňka Pánka a Milana Sirotky svým usnesením z 27. 6. 1980 částečně zrušil rozsudek Okresního soudu v Mostu a odsoudil V. Umlaufa opět pro trestný čin pobuřování a pokus trestného činu poškozování zájmů republiky v cizině k souhrnnému nepodmíněnému trestu odnětí svobody v trvání dvaceti měsíců. V Umlaufův neprospěch působila podle rozsudku vysoká společenská nebezpečnost jeho činnosti i jeho zatvrzelost (po celou dobu trestního řízení vystupoval bez jakékoliv známky lítosti nad svými činy), v jeho prospěch naopak hovořila dosažitelná trestní bezúhonnost, kladné hodnocení z místa bydliště, relativně slušné hodnocení pracovní morálky a také ta skutečnost, že se trestných činů dopustil ve věku blízkého věku mladistvých. OS v Mostě, soudní spis k případu Václava Umlaufa (spis. zn. 1 T 178/80) uložený jako příloha k rehabilitačnímu spisu, spis. zn. 4 Rt 644/90.

Umlauf byl převezen k výkonu trestu odnětí svobody, do něhož se mu započítala i doba trávená ve vazbě, do NVÚ Plzeň-Bory. Na svobodu byl propuštěn po vykonání celého trestu 18. 11. 1981. Tamtéž, hlášení Nápravně výchovného ústavu Plzeň-Bory o změnách u odsouzeného V. Umlaufa, 18. 11. 1981.

- ⁷ Umlaufův případ vyvolal také mezinárodní pozornost. Věnovala se mu mj. Amnesty International, viz článek „Vaclav UMLAUF, Czechoslovakia“ in: *Amnesty International Newsletter* 11, 1981, č. 2; též článek „Campaign for Prisoners of the Month: Vaclav UMLAUF, Czechoslovakia“ in: *Amnesty International Newsletter* 12, 1982, č. 6. Tyto zprávy jsou uloženy in: LP, Sb. VONS, inv. č. 312, sign. IV/2, kart. 54.

K osobnosti Václava Umlaufa viz SOUKUPOVÁ, Jana: *Nepoddajní aneb nešlo to jinak. Příběhy jihomoravských disidentů v 70. a 80. letech 20. století*, Brno 2010, s. 138–143 (kapitola „Umlauf vyfáral a šel do kriminálu“).